

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет педагогічний

Кафедра теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПСИХОЛОГІЯ ЗАГАЛЬНА

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма «Дошкільна освіта»

Спеціальність A2 Дошкільна освіта

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри

Протокол № 1 від 26.08.2025 р.

м. Івано-Франківськ – 2025

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Психологія загальна
Викладач (і)	Матішак Маріанна Василівна, канд.пед.наук, доцент
Контактний телефон викладача	0967124568
E-mail викладача	marianna.matishak@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Індивідуальні і групові консультації відповідно до графіку, онлайн (viber, e-mail) і офлайн

2. Анотація до навчальної дисципліни

«Психологія загальна» - складова блоку нормативних навчальних дисциплін професійної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти. Дисципліна вивчається студентами спеціальності «Дошкільна освіта» на першому курсі і спрямована на ознайомлення студентів із основами психології.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліна «Психологія загальна» має міждисциплінарний характер, її положення є теоретичною основою для таких дисциплін як «Психологія дітей раннього і дошкільного віку», «Психологія педагогічна», «Педагогіка загальна», «Педагогіка дошкільна» та ін.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – формування у здобувачів освіти систематизованих знань з загальної психології, ознайомлення з основними методологічними та теоретичними засадами психології як науки, методами дослідження та сутністю психологічних явищ (процесів, станів, властивостей) та індивідуально-психологічних особливостей особистості, формування професійної свідомості та самосвідомості.

Цілі вивчення дисципліни:

- формувати у майбутніх педагогів дошкільної освіти уявлення про психологію як науку, історичні аспекти її становлення та сучасну систему психологічних знань, методи дослідження психологічних явищ;
- ознайомити студентів з поняттями психіки, свідомості, особливостями перебігу і розвитку психічних процесів та їх проявами у вимірі вікових та індивідуальних особливостей;
- спонукати майбутніх вихователів ЗДО до саморозвитку, самоосвіти, професійної самореалізації та творчого підходу у професії.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі дошкільної освіти з розвитку, навчання і виховання дітей раннього і дошкільного віку, що передбачає застосовування загальних психолого-педагогічних теорій і фахових методик дошкільної освіти, та характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності

КЗ-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

КЗ-6. Здатність до міжособистісної взаємодії.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

КС-1. Здатність працювати з джерелами навчальної та наукової інформації.

КС-18. Здатність знаходити, опрацьовувати потрібну освітню інформацію та застосовувати її в роботі з дітьми, батьками.

КС-20. Здатність до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, перетворення набуття освіти в процес, який триває впродовж усього життя людини.

Результати навчання

ПРН-02. Розуміти, описувати й аналізувати процеси розвитку, навчання та виховання дітей раннього і дошкільного віку з використанням базових психологічних і педагогічних понять та категорій.

ПРН-06. Встановлювати зв'язок між педагогічними впливами та досягнутими дітьми результатами.

ПРН-12. Будувати цілісний освітній процес з урахуванням основних закономірностей його перебігу. Оцінювати власну діяльність як суб'єкта педагогічної праці.

Загальні компетентності (за професійним стандартом)

ЗК.02 Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня (соціальна компетентність).

ЗК.04 Здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, мотивування людей до досягнення спільної мети (лідерська компетентність)

Професійні компетентності (за трудовою дією або групою трудових дій)

Б1.2. Здатність організовувати психологічно-безпечне освітнє середовище.

В1.1. Здатність до самоконтролю, саморегуляції та толерантної взаємодії.

В1.2. Здатність до швидкого реагування на зміни, гнучкість, адаптивність, стресостійкість

Г1.1. Здатність до саморефлексії та самооцінювання власної професійної діяльності.

Г1.2 Здатність планувати та реалізовувати індивідуальний професійний розвиток та самоосвіту

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни	
Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	20/6
семінарські заняття / практичні / лабораторні	20/8
самостійна робота	50/76

Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий

1	A2 Дошкільна освіта	1	нормативний
---	---------------------	---	-------------

Тематика навчальної дисципліни			
Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб
Тема 1. Предмет і завдання загальної психології як науки	2	2	5
Тема 2. Методологічні принципи і методи вивчення психіки в сучасній психології	2	2	5
Тема 3. Розвиток психіки і свідомості людини	2	2	5
Тема 4. Відчуття і сприймання: сутність і основні закономірності.	2	2	5
Тема 5. Пам'ять людини. Індивідуальні особливості і методи розвитку мнемічних процесів людини	2	2	5
Тема 6. Мислення і мовлення, їх значення в процесі розвитку особистості	2	2	5
Тема 7. Увага і уява. Розвиток уваги і уяви особистості	2	2	5
Тема 8. Емоційно-вольова сфера особистості. Поняття про саморефлексію, саморегуляцію і самоконтроль.	2	2	5
Тема 9. Психологія особистості. Чинники формування особистості.	2	2	5
Тема 10. Індивідуально-психологічні особливості особистості. Урахування індивідуально-психологічних особливостей в освітньому процесі	2	2	5
ЗАГ.:	20	20	50

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	З урахуванням Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти в університеті https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf Максимальна оцінка – 100 балів (вага оцінок за практичні заняття – 45 балів, за контроль самостійної роботи – 5 балів, за екзамен – 50 балів). Враховуються результати неформальної освіти – сертифіковані
---	--

	онлайн-курси, тематика яких відповідає змісту дисципліни, на освітніх платформах Coursera, Prometheus, EdEra та інших (положення ПНУ про неформальну освіту) як контроль самостійної роботи (КСР).
Вимоги до письмових робіт	Усі види письмових робіт оцінюються в 100-бальній системі, вага оцінки змінюється залежно від виду роботи. Контрольна робота є обов'язковою для всіх здобувачів денної і заочної форми навчання і проводиться у вигляді тестування в системі дистанційного навчання https://d-learn.pnu.edu.ua/. Здобувачі денної і заочної форм навчання контрольну роботу виконують під час останнього практичного заняття (оцінка за контрольну роботу макс. 100 балів, вага – 4,5 бали і виставляється на практичному занятті). До окремих тем («Емоційно-вольова сфера особистості», «Психологія особистості») пропонується підготовка есе (за бажанням студентів) (обсяг 1-2 сторінки друкованого тексту в електронному варіанті) з дотриманням вимог академічної доброчесності, висловлення власного міркування та ставлення до проблеми (оцінка за есе макс. 100 балів, вага – 4,5 бали). До кожного практичного заняття пропонується підготовка в електронному або друкованому вигляді наукових повідомлень, презентацій та ментальних карт (на вибір здобувачів за темами, які вивчаються) (оцінка за роботу макс. 100 балів, вага – 4,5 бали). Після всіх лекційних і практичних занять проводиться контроль самостійної роботи (в кінці семестру) для студентів денної форми навчання. КСР може проводитися у двох формах - проходження онлайн-курсу на сервісах Прометеус або ЕдЕра чи самостійне опрацювання тем «Діяльність», «Спілкування» і проходження тестування. Студент самостійно обирає форму, в якій буде здійснюватися КСР. Оцінювання КСР в 100-бальній системі, вага оцінки – 5 балів.
Практичні заняття	Практичні заняття оцінюються за 100-бальною системою, вага оцінки за всі практичні заняття 45 балів. До практичних занять здобувачі готують презентації, ментальні карти, наукові повідомлення та усні відповіді за темами, які вивчаються. За темами «Методи психології», «Увага і увага», «Пам'ять», «Мислення» використовується поточне опитування у формі тестування в онлайн-сервісі https://www.socrative.com/
Умови допуску до підсумкового контролю	Підсумкова оцінка мін. 25 балів (50%) за всі форми роботи
Підсумковий контроль	Форма контролю – екзамен.

	Форма здачі – тестування в системі дистанційного навчання https://d-learn.pnu.edu.ua/. Кількість тестів – 40 (за всіма темами, які передбачені змістом силабусу). Максимальна оцінка за тестування – 50 балів, мінімальна – 25 балів. Максимальна оцінка з дисципліни – 100 балів.
--	---

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи

Виконуються з використання цифрових технологій та з посиланнями на джерела (з урахуванням вимог до виду роботи)

Академічна доброчесність

Загальні морально-етичні принципи, правила поведінки, академічну доброчесність учасників освітнього процесу Прикарпатського національного університету, регламентує низка нормативних документів, а саме:

- Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (нова редакція).
- Положення про запобігання академічному плагіату (нова редакція).
- Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.
- Лист МОН України “До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності”.

Ознайомитися з переліченими положеннями та документами можна за адресою:

<https://pnu.edu.ua/polozhennia-pro-zapobihannia-plahiatu/>

Пропуски занять (відпрацювання)

Можливість і порядок відпрацювання пропущених студентом занять регламентують:

- Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора №309 від 19.05.2023 р.)
- Положення про порядок навчання здобувачів освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (Редакція 3) (введено в дію наказом ректора №672 від 24.11.2022 р.)

Ознайомитися з положеннями можна за адресою:

<https://nmv.pnu.edu.ua/нормативнідокументи/polozhenja/>

Виконання завдання пізніше встановленого терміну

Несвоєчасне виконання завдань передбачає дотримання студентом усіх вимог щодо їх самостійного опрацювання

- Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора №309 від 19.05.2023 р.)

Ознайомитися із положенням можна за адресою:

<https://nmv.pnu.edu.ua/нормативнідокументи/polozhenja/>

Невідповідна поведінка під час заняття

Навчання передбачає високий рівень пізнавальної активності, ініціативності, дотримання норм та правил професійної етики майбутніх фахівців «Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів закладів вищої освіти»

Ознайомитися із положенням можна за адресою:

<https://nmv.pnu.edu.ua/нормативнідокументи/polozhenja/>

Додаткові бали

Додаткові бали отримують студенти, які приймали активну участь у науково-дослідній роботі (конференції, студентські наукові гуртки та проблемні групи, підготовка публікацій тощо) за тематикою дисципліни.

Неформальна освіта

Враховуються результати неформальної освіти – сертифіковані онлайн-курси на освітніх платформах Coursera, Prometheus, EdEra.

Можливість зарахування неформальної освіти регламентує «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (Редакція 3) (введено в дію наказом ректора № 672 від 24.11.2022 р.)»

Ознайомитися з положеннями можна за адресою:

<https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

8. Рекомендована література

Основна література:

1. Волошина В.В., Долинська Л.В., Ставицька С.О., Темрук О.В. Загальна психологія: практикум: навч. посібник. Київ : Каравела, 2019. 280 с.
2. Дуткевич Т. В. Загальна психологія. Київ: Центр навч. літератури, 2019. 388 с.
3. Ільїна Н. Загальна психологія: в екзаменаційних питаннях і відповідях. Київ: Університетська книга, 2018. 239 с.
4. Ільїна Н., Мисник С. Загальна психологія: теорія та практикум. Київ: Університетська книга, 2017. 352 с.
5. Колобич О. П. Загальна психологія. Навчально-методичний посібник. Львів, 2018. 172 с.
6. Максименко С.Д. Загальна психологія: навч. посібник. Вінниця: Нова книга, 2017. 688 с.
7. Москалець В. П. Загальна психологія. Київ: Ліра, 2020. 564 с.
8. Савчин М. В. Загальна психологія : навч. посібник. Київ: ВЦ «Академія», 2020. 344 с.
9. Скрипченко О.В., Долинська Л.В., Огороднійчук З.В. та ін. Загальна психологія: навч. посібник. Київ : Каравела, 2019. 464 с.
10. Щербакова І.М. Психологія: теорія і практика. Навч. посібник [для студентів вищ. навч. закл.] / І. М. Щербакова, Т. Г. Харченко. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2023. 364 с.

Додаткова література:

11. Матішак М.В. Критичне й аналітичне мислення у процесі формування демократичної культури особистості. *Збірник прикладів занять з впровадження демократії в процес підготовки майбутнього вчителя: Навчально-методичні матеріали для проведення занять зі студентами з впровадження демократії в комунікації та в процес*

викладання математичних, природничих, суспільних дисциплін в системі вищої педагогічної освіти. [Богдан Т. М., Запорожченко Т. П., Ляшова Н. М. Стрілецька Н. М. та ін. За заг. ред. Стрілець С. І., Колесник Л.В.]. Чернігів: НУЧК імені Т.Г. Шевченка. 2023. 336 с. С.304-309.

12. Столярченко О.В. Психологія особистості: навч. посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 280 с.
13. Приходько Ю. О., Юрченко В. І. Психологічний словник-довідник. Київ: Каравела, 2020. 418 с.

Статті:

14. Shulha L., Hnizdilova O., Matishak M., Marchii-Dmytrash T., Yaroslavtseva M., Chorna H. Developing Creative Abilities in Preschoolers in Painting Classes via the Principles of Neuropedagogy and Psychology of Creativity in Ukraine. *REVISTA ROMANEASCA PENTRU EDUCATIE MULTIDIMENSIONALA*. 2021. Vol. 13 (4). P. 614-632. DOI: <https://doi.org/10.18662/rrem/13.4/501>
15. Лисенко Н., Лисенко О., Матішак М. Компетентнісний підхід у сучасній парадигмі професійної підготовки майбутніх вихователів ЗДО. *Інноваційна педагогіка*. Випуск 63. Том 2. 2023. С.74-78. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/63.2.14>
16. Марчій-Дмитраш Т.М, Кирста Н.Р., Матішак М.В. Psychological and pedagogical basics of forming the communicative culture of future educators of ipe: an interdisciplinary approach. *Гірська школа Українських Карпат*. Випуск 26 (2022). С.80-85.
17. Матвеева Н., Матішак М. Формування демократичних цінностей майбутніх педагогів: практико-орієнтований підхід. *Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти*. Наукове електронне видання. Випуск 14. Частина 2. Слов'янськ, 2021. С.24-34.
18. Матішак М., Скоморовська І. Підготовка майбутніх вихователів ЗДО до психоемоційної підтримки дітей раннього і дошкільного віку. *Науковий вісник Вінницької академії безперервної освіти. Серія «Педагогіка. Психологія»*, Вип. 1, 2024. С.98-104 DOI <https://doi.org/10.32782/academ-ped.psyh-2024-1.15>
19. Скоморовська І., Кирста Н. і Матішак М. (2023) Виникнення синдрому професійно-емоційного вигорання у вихователів закладів дошкільної освіти: чинники, симптоми, етапи та профілактика. *Журнал Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника*. 10, 1 (Квіт 2023), 152-158. DOI: <https://doi.org/10.15330/jpnu.10.1.152-158>
20. Скоморовська І., Матішак М. Професійна підготовка майбутніх фахівців дошкільної освіти до розвитку пізнавальних інтересів дітей дошкільного віку. *Moderní aspekty vědy: LIV. Díl mezinárodní kolektivní monografie / Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o.. Česká republika: Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o., 2025. str. 278. С.128-140.*

Internet-ресурси:

1. Буняк Н.А. Загальна психологія: лекції (частина І). Тернопіль: вид-во ТНТУ ім. І. Пулюя, 2017. 100 с. URL: <https://cutt.ly/bTsk3pg>
2. Колобич О. П. Загальна психологія: навчально-методичний посібник. Львів : Растр-7, 2019. 172 с. URL: <https://pedcollege.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/09/A07.pdf>
3. Москалець В. П. Загальна психологія. Київ: Ліра, 2020. 564 с. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/sk/sk814182%20.pdf>

4. Щербакова І.М. Психологія: теорія і практика. Навч. посібник [для студентів вищ. навч. закл.]. / І. М. Щербакова, Т. Г. Харченко. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2023. 364 с. URL: <https://repository.sspu.edu.ua/bitstream/123456789/13649/4/BE.pdf>
5. Міністерство освіти і науки України. Дошкільна освіта. URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/doshkilna-osvita>
6. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
7. Інститут психології імені Г.С. Костюка Національної Академії педагогічних наук України. URL: <http://psychology-naes-ua.institute/>
8. Наукова бібліотека ПНУ. URL: <http://lib.pnu.edu.ua/>

Викладач:

МАТІШАК Маріанна Василівна,

доцентка кафедри теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти